

แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัย
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร
Guidelines for Participatory Management in the Implementation of School
Safety Measures under the Secondary Educational Service Area Office
Kamphaeng Phet

ศักดิ์สิทธิ์ สระเกษี^{1*} และ ภาสกร เรืองรอง²

Saksit Srakesri^{1*} and Passakorn Rueangrong²

(วันที่รับบทความ: 10 มีนาคม 2569, วันที่แก้ไขบทความ: 5 เมษายน 2569, วันที่ตอบรับ: 7 เมษายน 2569)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา 2) แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 306 คน และผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1. ความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในภาพรวม เท่ากับ 0.278 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและการประเมินผลในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา และด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา 2. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดขอบเขตความปลอดภัยและวิเคราะห์ความเสี่ยงจากเครื่องมือที่หลากหลายร่วมสะท้อนปัญหา ร่วมตัดสินใจ และทำบันทึกข้อตกลงเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน จัดการทรัพยากรแก้ไขจุดวิกฤตและสร้างแผนที่เครือข่ายความร่วมมือ ส่งเสริมสถานักเรียนเฝ้าระวังเหตุผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการนิเทศติดตามผลและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน ถอดบทเรียนเป็นแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนาเป็นนวัตกรรมเพื่อขยายผลสู่สถานศึกษาอื่นภายใต้การกำกับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม; มาตรการความปลอดภัย; โรงเรียนมัธยมศึกษา

¹นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹Master of Education Program in Educational Administration, Naresuan University

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

²Lecturer of Faculty of Education, Naresuan University

*Corresponding author e-mail: Saksitsralesri@gmail.com Tel. 088-7906923

ABSTRACT

The purposes of this research were to study: 1) the priority needs of participatory management in implementing school safety measures, and 2) the guidelines for participatory management in implementing school safety measures in schools under the Kamphaeng Phet Secondary Educational Service Area Office. The sample consisted of 306 school administrators and teachers, along with 3 key informants for the qualitative interviews. Data were collected through questionnaires and interviews, and subsequently analyzed using mean, standard deviation, Priority Needs Index (PNI), and content analysis. The research findings revealed that 1. The overall priority needs index of participatory management in implementing school safety measures in schools under the Kamphaeng Phet Secondary Educational Service Area Office was 0.278. Considering individual aspects, participation in monitoring and evaluation exhibited the highest priority need, followed by participation in implementation. Conversely, participation in decision-making showed the lowest priority need. 2. The proposed guidelines for participatory management in implementing school safety measures suggest that school administrators, teachers, and relevant stakeholders should collaboratively define safety parameters and analyze risks using diverse tools. They should collectively reflect on problems, engage in shared decision-making, and formulate clear operational agreements. Additionally, resources must be effectively managed to resolve critical issues and establish a collaborative network map. Student councils should be empowered to monitor incidents via information technology for the purposes of supervision, follow-up, and process improvement. Finally, lessons learned should be synthesized into best practices to develop innovations for broader application in other schools under the supervision of the Educational Service Area Office.

Keywords: Participatory management; Safety measures; Secondary schools

บทนำ

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของประเทศไทยอยู่ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทำให้การจัดการศึกษาต้องปรับตัวเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ สิ่งที่สำคัญนั้น คือการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและผู้ปกครอง เข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติงานทั้งทางด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจการรับผิดชอบ การวางแผนการปฏิบัติงานตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น จากการบริหารงานในองค์กร (คณะกรรมการบริหารงานวิจัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3, 2564)

หน่วยงานการศึกษามีวัตถุประสงค์หลักในการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนซึ่งจะประสบความสำเร็จได้นั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่ด้วยกันหลายประการ การให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับความสุขและการมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นรู้จักป้องกันตนเองในสภาวะคับขันและ

จัดการกับชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) ดังนั้น จึงเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาที่จะต้องให้ความสำคัญและมียุทธศาสตร์การรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา สถานการณ์ด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาในช่วง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ภัยที่เกิดขึ้นกับนักเรียน 5 อันดับสูงสุด พบว่า ถูกล่อลวงละเมิดทางเพศ 118 ราย ถูกทำร้ายร่างกาย 89 ราย ทะเลาะวิวาท 85 ราย ฆ่าตัวตาย 36 ราย ถูกกลั่นแกล้ง (Bullying) 17 ราย รวมทั้งสิ้น 345 ราย และสรุปภัยต่าง ๆ 3 ปีงบประมาณย้อนหลัง (2564-2566) พบว่า ถูกล่อลวงละเมิดทางเพศ 338 ราย ทะเลาะวิวาท 237 ราย ทำร้ายร่างกาย 119 ราย ฆ่าตัวตาย 48 ราย ภัยจากยานพาหนะ 1,187 ราย อัคคีภัย 688 ราย อุบัติเหตุ ทางน้ำและเสียชีวิต 374 ราย รวมทั้งสิ้น 2,991 ราย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) แม้ว่าจะได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องแต่ยังพบว่า มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นอยู่เสมอ มีความรุนแรงและรูปแบบที่แตกต่างกันซึ่งเด็กอยู่ในวัยซุกซน มีการเล่นที่รุนแรงโดยไม่ระมัดระวังและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ย่อมทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย แม้ว่าจะมีมาตรการการป้องกันที่ดียังไงก็ตาม การขาดทีมสหวิชาการเชี่ยวชาญด้านความปลอดภัยที่จะให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการดำเนินงาน อีกทั้งโรงเรียนยังขาดการได้รับ ความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน รวมไปถึงการสนับสนุนจากองค์กรและหน่วยงานของเอกชนซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการดำเนินการด้านความปลอดภัยทั้งสิ้น (สุชีรา ไชยวงศ์, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบายจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) จุดเน้นและนโยบายข้อที่ 8 เสริมสร้างความปลอดภัยของผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา 1. การส่งเสริม สนับสนุนความปลอดภัยของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการพาผู้เรียนไปนอกสถานศึกษา 2. สร้างเครือข่ายและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา 3. สร้างภูมิคุ้มกัน ปลุกฝังป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา รวมทั้งมีระบบติดตามดูแลช่วยเหลือเพื่อไม่ให้เข้าสู่วงจรยาเสพติด 4. สร้างองค์ความรู้ในการรับมือกับภัย 4 กลุ่ม ให้แก่ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา 5. รับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ดูแลความปลอดภัยของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาผ่านระบบ OBEC Safety Center และ 6. ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพของสถานศึกษาเพื่อให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยอบอุ่น มีความสุข เอื้อต่อการเรียนรู้ (สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติกร, 2567) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรเป็นหน่วยงานในสังกัดจึงส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษานำนโยบายและจุดเน้นมากำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน โดยการส่งเสริมพัฒนาระบบการดูแลความปลอดภัยให้กับนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร, 2568) โดยการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดความปลอดภัยต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืน โดยเน้นความเข้มงวดของมาตรการ 3 ป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับทบทวน พ.ศ.2568 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จากการทบทวนในการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า ผลการติดตามประเมินผล การบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประเด็นที่สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้น นโยบายเร่งด่วน และตัวชี้วัดแผนปฏิบัติการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ประเด็นที่ 23 การเสริมสร้างความสุขและความปลอดภัยของสถานศึกษา ได้รับการประเมิน ในระดับคุณภาพ 2 หมายถึง พอใช้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร, 2568) สะท้อนให้เห็น

ว่าการขับเคลื่อนนโยบายด้านความปลอดภัยลงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษายังคงมีช่องว่างที่ต้องได้รับการพัฒนา และยกระดับประสิทธิภาพอย่างเร่งด่วน

จากสภาพปัญหาความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาที่มีความซับซ้อนและประกอบกับผลของการดำเนินงานที่ยังต้องได้รับการพัฒนา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการยกระดับมาตรการความปลอดภัยให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดจำเป็นต้องอาศัยการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร จำนวน 33 โรงเรียน แบ่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 33 คน ครู จำนวน 1,415 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,448 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร จำนวน ทั้งหมด 306 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (สธิพร เขาวนชัย, 2561) แบ่งออกเป็น ผู้บริหารจำนวน 33 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และครู จำนวน 273 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วนของครูแต่ละอำเภอในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร

เครื่องมือ

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร ประกอบด้วย 5 ด้าน 33 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 -1.00 และทดสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค แบบสอบถามค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.967

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร และส่งหนังสือขอเก็บข้อมูลพร้อมแบบสอบถามไปยังโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. แปลความหมายของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)
4. วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยวิธี Priority Needs Index (PNI Modified) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562) ซึ่งเป็นการหาผลต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
5. จัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบริหารงานความปลอดภัยของสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทด้านการบริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์ ไม่นต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน
2. นักวิชาการศึกษา ผู้มีความรู้ มีเชี่ยวชาญ ในการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษามีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่า นักวิชาการศึกษาชำนาญการ มีประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน
3. ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา มีประสบการณ์ในดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา ไม่นต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน

เครื่องมือ

การศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัย ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์โดยการเลือกจากข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modified) ที่มีค่าสูงสุดแต่ละด้านมากำหนดเป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นลักษณะแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 5 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลและติดต่อดำเนินการวันเวลากับผู้ให้สัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดกระทำข้อมูลและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เป็นประเด็นแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในภาพรวม

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
		□	S.D.	ระดับ	□	S.D.	ระดับ		
1	การมีส่วนร่วมในการวางแผนในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา	3.73	0.77	มาก	4.73	0.41	มากที่สุด	0.268	4
2	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา	3.74	0.75	มาก	4.71	0.46	มากที่สุด	0.259	5
3	การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา	3.69	0.72	มาก	4.75	0.40	มากที่สุด	0.287	2
4	การมีส่วนร่วมในการติดตามและการประเมินผลในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา	3.62	0.74	มาก	4.74	0.43	มากที่สุด	0.309	1
5	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา	3.70	0.77	มาก	4.70	0.44	มากที่สุด	0.270	3

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
		☐	S.D.	ระดับ	☐	S.D.	ระดับ		
	รวม	3.70	0.71	มาก	4.73	0.39	มากที่สุด	0.278	-

ผลการศึกษา พบว่า ภาพรวมของสภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและการประเมินผลในการดำเนินงานตามมาตรการ ความปลอดภัยของสถานศึกษา

ภาพรวมของสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและการประเมินผลในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา

การประเมินความต้องการจำเป็นพบว่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษาในภาพรวมเท่ากับ 0.2780 ด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและการประเมินผลในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา (PNI_{modified} = 0.309) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา (PNI_{modified} = 0.287) และด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา (PNI_{modified} = 0.259)

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ทำให้สามารถกำหนดแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู สถานักเรียน ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายร่วมกันกำหนดกรอบความปลอดภัยให้ครอบคลุมทุกด้าน และตามบริบทของสถานศึกษา คณะกรรมการความปลอดภัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้านความเสี่ยงโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ดังนี้ การสำรวจพื้นที่จริง สถิติอุบัติเหตุย้อนหลัง รายงานเหตุการณ์ MOE Safety Center และการใช้ระบบเทคโนโลยี และวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาโอกาสที่จะเกิดกับระดับความรุนแรงและจัดลำดับความเสี่ยงจากวิกฤตมากที่สุดไปหาน้อยสุด

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ด้านความปลอดภัยโดยเปิดพื้นที่ให้ครูที่ปรึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาร่วมสะท้อนปัญหา จากการปฏิบัติงาน นำข้อมูลจาก

การสะท้อนคิดดังกล่าวมาพิจารณาพร้อมกับผลการจัดลำดับความเสี่ยงสำหรับการตัดสินใจของคณะกรรมการความปลอดภัย และจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษาให้เป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และภาคีเครือข่ายร่วมกันทบทวนแผนปฏิบัติการประจำปี สำนวณสภาพแวดล้อม และจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ สำหรับแก้ไขปัญหาความปลอดภัยในจุดที่วิกฤตและเร่งด่วน คณะกรรมการความปลอดภัยดำเนินการจัดทำแผนที่เครือข่ายความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนทรัพยากรด้านต่าง ๆ และการสนับสนุนงบประมาณสมทบ ส่งเสริมให้มี การมอบหมายงานตามความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของครู และบุคลากรทางการศึกษา และมีช่องทางให้สะท้อนความต้องการวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสม่ำเสมอ

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและการประเมินผลในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมร่วมกับคณะกรรมการความปลอดภัยร่วมกันระดมความคิดในการกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และประเมินความพร้อมของทรัพยากร ส่งเสริมบทบาทของสภานักเรียนให้เป็นแกนนำในการติดตามและเฝ้าระวังความปลอดภัยรายวันโดยรายงานผลผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ดำเนินการนิเทศและติดตามความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกเดือนโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อเปิดโอกาสให้มีการสะท้อนคิดร่วมกันในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาอุปสรรคระหว่างการดำเนินงาน และดำเนินการสรุปผลการดำเนินงานจัดทำรายงานและประเมินผลความสำเร็จภายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินงาน นำข้อมูลสารสนเทศและผลสะท้อนกลับมาใช้ในการวางแผนปรับปรุง และพัฒนามาตรการความปลอดภัยในปีการศึกษาถัดไป

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการวิเคราะห์ข้อมูลจากการติดตามผลในทุกระยะ โดยใช้กระบวนการถอดบทเรียน สังเคราะห์จุดแข็ง แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศร่วมกับคณะกรรมการความปลอดภัย เพื่อยกระดับเป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการความปลอดภัยที่มีการออกแบบกระบวนการและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติไว้อย่างเป็นระบบ โดยมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นบทบาทในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และให้คำปรึกษา พร้อมขยายผลองค์ความรู้และนวัตกรรมดังกล่าวไปสู่สถานศึกษาอื่นในสังกัด

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัย ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากการศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในภาพรวม พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและการประเมินผลในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษามีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด และด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นรองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและการประเมินผลในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา ประกอบด้วย การป้องกัน การปลูกฝัง และการปราบปราม ให้ครอบคลุมกับภัยทั้ง 4 ประเภท ซึ่งการดำเนินการแต่ละขั้นตอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อ

นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืน สาเหตุของปัญหาหรือบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างกันอาจส่งผลให้กระบวนการดำเนินงานในปัจจุบันไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงต้องร่วมกันตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินงาน การติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ทั้งก่อนดำเนินงาน ระหว่างดำเนินงาน และหลังการดำเนินงาน การร่วมกันสรุปผลการจัดกิจกรรม ประเมินผลภาพรวม และร่วมกันให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อภิชาติ พุกสวัสดิ์ (2564) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการร่วมมือของทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลแผนปฏิบัติการและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้ง ก่อน ระหว่าง และหลังโครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของพชญ นรสิงห์ และสิริธัญญา โกษะ (2567) ที่ทำวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา พบว่า การกำกับ ติดตาม และประเมินผล ดำเนินการโดยคณะกรรมการความปลอดภัย คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน มีบทบาทในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนมีส่วนร่วม ในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลสำเร็จของโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมทั้งให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อใช้พัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป และสอดคล้องกับลู่วีฟาน และจุลติศัณฐ์ (2568) ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประเมินและการปรับปรุงในด้าน ความปลอดภัย มีระดับความพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา พบว่ามีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นรองลงมา ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินการตามมาตรการความปลอดภัยนั้นมีลักษณะเป็นภารกิจที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ แม้สถานศึกษาจะมีการวางแผนดำเนินงานไว้อย่างเป็นระบบ แต่ในขั้นตอนการปฏิบัติจริงกลับพบข้อจำกัดจากปัญหาความขาดแคลนด้านทรัพยากรสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณ อัตราค่าจ้างบุคลากร หรือวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการระงับเหตุและป้องกันภัย การดำเนินงานหรือการขาดความร่วมมือจากบุคลากรบางส่วนหรือความไม่ชัดเจนในการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องเร่งหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยให้ความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและการกำหนดบทบาทหน้าที่ตามความเชี่ยวชาญของบุคลากรให้เป็นระบบเพื่อสร้างความเข้าใจและลดความขัดแย้งในการปฏิบัติงานร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของอภิชาติ พุกสวัสดิ์ (2564) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินการเป็นการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบการกำหนดแผนปฏิบัติการที่จะทำร่วมกันให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับณัฐริยา ณะศรี และชนมณี ศิลาณกิจ (2567) ทำวิจัยเรื่องการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ พบว่า นโยบายด้านความปลอดภัยเป็นนโยบายที่สำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีการจัดทำแนวปฏิบัติหรือกลยุทธ์ตามนโยบายการจัดการความปลอดภัยพร้อมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรในการปฏิบัติงานการจัดการความปลอดภัยภายในสถานศึกษา และมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกลยุทธ์ โครงการ และกิจกรรมการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา และสอดคล้องกับบำรุง อรุณประเสริฐ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงานในงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระดับความพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมาตรการสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร พบว่า

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา พบว่า เป็นข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นรองจากด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดลำดับความเสี่ยงโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นการระดมความคิดเพื่อค้นหาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มซึ่งมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะจุดเสี่ยงที่นักเรียนมองว่าเป็นวิกฤตอาจเป็นจุดอับสายตาที่ครู ผู้บริหาร หรือผู้ปกครองมองข้ามไป การบูรณาการข้อมูลสารสนเทศจากการลงพื้นที่จริง สถิติ และระบบ MOE Safety Center มาพิจารณาร่วมกันจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถจัดลำดับความเสี่ยงของปัญหาได้ตรงจุดนำไปสู่การกำหนดมาตรการและจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) กล่าวว่า สถานศึกษามีหน้าที่สำรวจและประเมินสภาพความเสี่ยงด้านความปลอดภัยสถานศึกษาจัดทำโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา กำหนดบทบาทหน้าที่ ภาระงานของคณะกรรมการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการความปลอดภัยสถานศึกษาและประสานความร่วมมือของคณะกรรมการ ภาควิชา และหน่วยงานต้นสังกัด สอดคล้องกับงานวิจัยของพชญ นรสิงห์ และสิริธัญญา โกษะ (2567) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และสถานักเรียน ร่วมกันดำเนินการ จัดทำแผนพัฒนา แผนการปฏิบัติประจำปี โครงการและกิจกรรม เพื่อดำเนินการปรับปรุง ข้อบกพร่อง ปรับปรุงจุดเสี่ยงต่าง ๆ โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจ วางแผน และมีส่วนร่วม ปฏิบัติงาน

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา พบว่า เป็นข้อที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการรับฟัง และแลกเปลี่ยนข้อมูลจากนักเรียน ครูที่ปรึกษา บุคลากร และภาคเครือข่ายในมิติต่างๆ ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ การดูแลนักเรียน และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสังเกต รับฟังความคิดเห็น รับทราบข้อกังวล หรือภัยคุกคามที่สถานศึกษากำลังเผชิญอยู่ได้โดยตรง ส่งผลให้การตัดสินใจในการกำหนดมาตรการความปลอดภัยที่ตอบโจทย์กับสถานการณ์ปัจจุบันของสถานศึกษาได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของพิณสุตา สิริรังศรี (2558) กล่าวว่า กิจกรรมใดที่ต้องฟังความเห็นและตัดสินใจร่วมกันที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการและส่วนได้ส่วนเสียของผู้เรียน ประชาชน ครูผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษามีการตัดสินใจร่วมกันบนพื้นฐานของข้อมูลของสถานศึกษาและชุมชน และสอดคล้องกับแนวคิดของอภิวิช พุกสวัสดิ์ (2564) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นการแสดงและการร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาและการนำเสนอข้อมูลกับข้อเท็จจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของอรรค์ จันทฤทธิ์ (2567) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมประชุมพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ และแผนเผชิญเหตุด้านความปลอดภัย รวมถึงการจัดจ้างบุคลากรและการประสานเครือข่ายชุมชนเพื่อดูแลความปลอดภัย อีกทั้งผู้บริหารยังร่วมประชุมกับคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และเชิญหน่วยงานความปลอดภัยทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามบทบาทหน้าที่เพื่อกำหนดทิศทางความปลอดภัยในสถานศึกษา

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา พบว่าเป็นข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดรองจากการมีส่วนร่วมในการติดตามและการประเมินผลในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากการนำมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติเป็นกระบวนการที่จำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรทางการบริหารเป็นสำคัญ ทั้งด้านบุคลากรที่มี

สมรรถนะและความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง วัสดุอุปกรณ์ที่พร้อมใช้งานและงบประมาณในการจัดการความปลอดภัย ซึ่งในบริบทจริงสถานศึกษาส่วนใหญ่มักได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างจำกัดและไม่เพียงพอต่อการรับมือความเสี่ยงในทุกมิติ ดังนั้นการเปิดโอกาส ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและการจัดทำแผนที่เครือข่ายความร่วมมือจึงเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้หน่วยงานภายนอกให้เข้ามาเติมเต็มทรัพยากรที่สถานศึกษาขาดแคลนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับโคเฮนและอัฟฮอฟ (สมบัตินามบุรี, 2562) กล่าวว่า องค์ประกอบของการดำเนินงานของโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำ ประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด อาทิ การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหาร การงาน และการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ สอดคล้องกับแนวคิดของอิกิจ พุกสวัสดิ์ (2564) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินการเป็นการแบ่งบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ การกำหนดแผนปฏิบัติ กิจที่จะทำร่วมกันให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของธารงค์ จันฤทธิ์ (2567) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า สถานศึกษาจัดให้มีการสร้างเครือข่ายจากภาครัฐและเอกชนในหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีบทบาทหน้าที่สนับสนุนด้านความปลอดภัย

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและการประเมินผลในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา พบว่า เป็นข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการติดตามตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยทั้งก่อน ระหว่าง และหลังดำเนินงานโดยมีจุดเน้นในการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตั้งแต่การกำหนดนโยบายไปจนถึงการปฏิบัติการส่งเสริมบทบาท สถานักเรียนมาร่วมเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังช่วยลดช่องว่างในการกำกับดูแลความเสี่ยงในจุดที่สถานศึกษาดูแลไม่ทั่วถึง และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงและแก้ไขปัญหาได้ทันเหตุการณ์ และมีข้อมูลสารสนเทศที่ตรงกับบริบทเพื่อนำไปยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นในปีการศึกษาถัดไป สอดคล้องกับแนวคิดของอิกิจ พุกสวัสดิ์ (2564) กล่าวว่า การร่วมมือของทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลแผนปฏิบัติการและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งก่อน ระหว่าง และหลัง โครงการ สอดคล้องกับแนวคิดของพิณสุตา สิริรังศรี (2558) กล่าวว่า การร่วมติดตามประเมินผลระหว่างการดำเนินงานและหลังการดำเนินงาน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการติดตาม และประเมินผลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาางานร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของลู ยิวฟาน และจุลดิศ คัญทัพ (2568) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า การประเมินและการปรับปรุงด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาการจัดการความปลอดภัยได้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหาร ครู และบุคลากรควรร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมิน เพื่อวางแผนมาตรการและแนวทางการจัดการความปลอดภัยสำหรับปีถัดไป มีการประชุมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานให้ทุกฝ่ายรับทราบ รวมถึงข้อดี ข้อเสียของการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน ควรมีการทบทวน และปรับปรุงแผนการจัดการความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แผนงานสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา พบว่า เป็นข้อที่มีค่าดัชนีรองจากด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษาเป็นภารกิจที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ การนำผลการติดตามและประเมินผลมาวิเคราะห์และ

ถอดบทเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการจัดการความรู้ที่เปลี่ยนประสบการณ์การทำงานให้เป็นนวัตกรรม สามารถแก้ไขปัญหาความปลอดภัยได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งมีคุณค่า ความภาคภูมิใจ และเป็นผลประโยชน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องที่ได้รับร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิณสุตา สิริธรรี (2558) กล่าวว่า ร่วมชื่นชมผลสำเร็จเมื่อเกิดผลผลิต ผลลัพธ์ หรือความสำเร็จอันเกิดจากการบริหารจัดการร่วมกันของผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความพึงพอใจ และชื่นชมในผลสำเร็จนั้น ๆ ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของจิตติมา วรณศรี (2564) กล่าวว่า ความสำคัญของทักษะการบริหารในยุคดิจิทัลผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ในการพัฒนานวัตกรรม มีความคิดสร้างสรรค์ และมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อบูรณาการสิ่งใหม่และสร้างความร่วมมือในองค์กรให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและการประเมินผลในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดประชุมร่วมกับคณะกรรมการความปลอดภัยเพื่อกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และประเมินความพร้อมของทรัพยากรให้ชัดเจนก่อนเริ่มดำเนินงาน พร้อมทั้งดำเนินการนิเทศและติดตามความก้าวหน้าเป็นประจำทุกเดือน เพื่อเปิดโอกาสให้มีการสะท้อนปัญหาและแก้ไขระหว่างการทำงาน และนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงแผนงานในปีถัดไป ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นรองลงมา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อมูลการจัดลำดับความเสี่ยงมาใช้เป็นฐานในการบริหารจัดการทรัพยากร โดยเน้นการจัดสรรทรัพยากรภายในทั้งด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการมอบหมายงานบุคลากรตามความเชี่ยวชาญ เพื่อแก้ไขปัญหาในจุดเสี่ยงระดับวิกฤตและเร่งด่วนเป็นลำดับแรกให้เกิดความคุ้มค่าและตรงจุด ควบคู่กับการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอกเพื่อแก้ไขปัญหาความขาดแคลน โดยร่วมกับคณะกรรมการความปลอดภัยจัดทำแผนที่เครือข่ายความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชนเพื่อขอรับการสนับสนุนการส่งเสริมความปลอดภัย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งถัดไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมาตรการสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

2.2 ควรศึกษากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมาตรการสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร พบว่า การมีส่วนร่วมเชิงรุกในการส่งเสริมความปลอดภัยของสถานศึกษา จำเป็นต้องอาศัยการขับเคลื่อน 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การยกระดับผู้เรียนให้เป็นแกนนำเฝ้าระวัง เปลี่ยนบทบาทผู้เรียนจากเพียงผู้รับการคุ้มครองให้เป็นผู้มีส่วนร่วมเฝ้าระวังผ่านการส่งเสริมให้สถานักเรียนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อรายงานข้อมูลความปลอดภัยแบบ

เรียลไทม์ 2) การประยุกต์ใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ขยายผลจากเดิมที่เน้นด้านการสอน มาเป็นกระบวนการหลักของคณะทำงานในการร่วมสะท้อน ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ 3) การจัดทำข้อตกลง (MOU) เชิงพื้นที่และสร้างเครือข่าย ยกระดับความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกจากการขอความอนุเคราะห์ทั่วไป สู่การจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ควบคู่กับแผนที่เครือข่ายเพื่อกำหนดบทบาทและขอบเขตความรับผิดชอบร่วมกันอย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการบริหารงานวิจัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. (2564). *การพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- จิตติมา วรณศรี. (2564). *การบริหารจัดการยุคดิจิทัล*. รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.
- ณัฐริยา ณะศรี, และ ชนมณี ศิลาณกิจ. (2567). *การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ*. *วารสารนครรัฐ*, 1(2), 34–44.
- อรรค์ จันทฤทธิ์. (2567). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บำรุง อรุณประเสริฐ. (2564). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- พชฎ นรสิงห์, และ สิริธัญญา โกษะ. (2567). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา*. *วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น*, 11(2), 107–118.
- พิณสุตา สิริธรรังศรี. (2558). *รูปแบบการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *รายงานการวิจัยและพัฒนา สำนักงานเลขาธิการทางการศึกษา*.
- ลู๋ ยวีพาน, และ จุลดิศ คัญทัพ. (2568). *แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ*. *วารสารครุศาสตร์ปัญญา*, 4(3), 274–286.
- สถิพร เชาว์นชัย. (2561). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา: เอกสารประกอบการสอนวิชา 354517 การวิจัยทางการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 183–197.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. (2568). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566–2570) ฉบับทบทวน ปี 2568*. <https://web.sesaokpp.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *คู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). *คู่มือการบริหารศูนย์บริหารความสุขและความปลอดภัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*.
- สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติกร. (2567). *วิสัยทัศน์ นโยบายและจุดเน้น Quick Win สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. <https://personnel.obec.go.th/web/archives/62384>
- สุชีรา ใจหวัง. (2560). *การศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- อภิชาต พุกสวัสดิ์. (2564). *นวัตกรรมการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.